

МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної
конференції

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ

Збірник тез доповідей

м. Мукачево, Україна
24-25 квітня 2024 року

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
MUKACHEVO STATE UNIVERSITY
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ М.В.ЛИСЕНКА
LVIV NATIONAL MUSIC ACADEMY NAMED AFTER MYKOLA LYSENKO
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.СТЕФАНИКА
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
ІНСТИТУТ СЛАВІСТИКИ ІМ. ЯНА СТАНІСЛАВА СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
JAN STANISLAV INSTITUTE OF SLAVISTICS OF THE SLOVAK ACADEMY OF SCIENCES
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ ІМ. БЕНІ ЕґРЕШІШІ (УГОРЩИНА)
BENI EHRESHI INSTITUTE OF ARTS (HUNGARY)
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
JAN DLUGOSZ UNIVERSITY IN CZESTOCHOWA (POLAND)**

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ**

Мукачево-2024

ЗМІСТ

Розділ 1 МИСТЕЦТВО І ОСОБИСТІТЬ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ	
Щепакін Василь Михайлович АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ КОНТРАПУНКТ МІСТА-ФРОНТИРА: МИСТЕЦЬКИЙ СПРОТИВ ХАРКОВА.....	9
Дутчак Віолетта Григорівна, Черепанин Мирон Васильович УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА У ФОНДАХ АРХІВУ ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (М.МЮНХЕН, НІМЕЧЧИНА): ОЦИФРУВАННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ, НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ.....	12
Булда Марина Володимирівна ХУДОЖНЬО-МИСТЕЦЬКИЙ АСПЕКТ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВИХ ТВОРІВ ДЛЯ АКОРДЕОНА-БАЯНА.....	15
Моргун Алла Володимирівна, Петрова Анна Валеріївна РОЛЬ МИСТЕЦТВА У СУЧАСНОМУ СВІТІ: КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ТА ВПЛИВ.....	19
Бегун-Трачук Лариса Олександрівна, Пуйова Валентина Іванівна ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ЯКОПО ПОНТОРМО – ІТАЛІЙСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ «МАНЬЄРИЗМ»	22
Дікун Ірина Анатоліївна «ПЬСНЬ ПРЬСВЯТІЙ ДЬВІ БОГОРОДИЦІ ЧУДОТВОРНІЙ В БАРЬ ГРАДЬ» В ДУХОВНИХ ВИМІРАХ ХОРОВОЇ МУЗИКИ М.ЛЕОНТОВИЧА	26
Буркало Степан Михайлович, Буркало Наталія Людвиківна ЕВОЛЮЦІЯ ФОРТЕПІАННОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	30
Габель Оксана Іванівна, Копач Юлія Юріївна УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ЯК МУЗИЧНО-ЖАНРОВИЙ ФЕНОМЕН	35
Кривонос Олена Вікторівна ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ	38
Кіш Естер Іванівна ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ВІОЛОНЧЕЛІ ЯК СОЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ	42

2. Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва ХІХ сторіччя. Тернопіль: СМП «Астон», 2006. 608 с.

УДК 37.015.31:7.78

**Габель Оксана Іванівна,
Копач Юлія Юрїївна**
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ЯК МУЗИЧНО-ЖАНРОВИЙ ФЕНОМЕН

Пісня – один із найпопулярніших видів професійного виконавства. Без неї важко усвідомити значущість таких сценічних жанрів, як театральна вистава чи естрадне ревію. Розуміння феномена естрадної пісні вимагає вивчення та осмислення особливостей її виникнення, розвитку в системі духовної культури нації, трансформації естетичних запитів і проблем мистецького життя. Сьогодні, коли культурологічна ситуація постійно змінюється, ми мусимо поглянути на жанр естрадної пісні з точки зору розвитку її основних художніх тенденцій, творчого потенціалу та її відповідності до потреб сучасної публіки.

Пісенний жанр як фундаментальна основа й інтонування має співочий голос – особливий інструмент природної властивості, що використовується людиною не тільки «музично», але й для комунікацій через вербальну мову.

Вокальне інтонування є похідним від мовленнєвої інтонації, а остання містить у собі емоційно-музичний потенціал, спрямований на розкриття додаткового змісту, що вкладається людиною в вербальну мову. У вокальній музиці, зокрема в пісні як її ключовому жанрі, діє глобальна формула «Голос – це людина». У будь-якому вокальному стилі, манері співу, жанрах сольного співу зберігається ця «портретна» функція голосу. Вокаліст завжди прагне, використовуючи ресурси свого голосу, «показати

себе» не тільки в музиці, творі, який він виконує, але й як її творець-імпровізатор.

Поділ музики на вокальну та інструментальну відбувся історично досить пізно, а початковими формами музикування були «пісні-танці» як синкретичне явище. У своїх витоках пісня і спів були тісно пов'язані з інструментальним супроводом, а також з танцем.

Мистецтво співу, спочатку пов'язане з ритуалом в його святкових формах вираження, завжди поєднувалася з грою, яка розуміється в широкому сенсі як один із синонімів музики взагалі. Відлуння такого розуміння пісні як форми вираження (репрезентації) *Homo ludens* – (Людина, що грає) зберігалися і далі, але виступали в різних соціокультурних контекстах, у різних видах.

Серед жанрових початків музики, які виступають у ролі «вічних» констант музично-інтонаційного вираження, виступає декламаційність, яка виявилася вперше у вокальних жанрах, а потім перейшла і до сфери «чистого» інструментального інтонування, що означає постійну присутність «вокального» в усіх видах музичного інтонування.

Первинність емоційного інтонування по відношенню до слова як до знаку сенсу – головна визначна особливість співу, яка спочатку була еквівалентом музики взагалі. Однак із виникненням вербальної мови/мовлення інтонаційна функція звукового забарвлення слова не зникла. З'являються різні види мовної інтонації, які послужили основою мистецтва співу і такого ключового для цього мистецтва жанру, як пісня.

Для пісенного жанру, в якому, хоча і в різному співвідношенні, але завжди присутні декламаційність і речитативність, прямо пов'язані з інтонуванням тексту, істотно, що в логічному сенсі ці початки протилежні. Це враховують і композитори, що створюють пісні, в яких куплети побудовані на контрастах речитативного (більш речитативного) звучання в заспіві і декламаційного в приспіві.

Речитативність і декламаційність відносяться до способу «омузичення» словесного тексту, а не до змісту самого цього тексту, представленого в єдності слова і музики. Будь-яка оповідальність пов'язана з сюжетно-подієвої логікою і становить драматургічний ряд вокально-поетичного твору, зокрема пісні, яка завжди «про щось» або «про когось». При цьому зміст тексту, що дає назву пісні, знаходиться завжди в певній динаміці, пов'язаної або зі зміною «фонів» (наприклад, картин природи), або певних емоційних станів.

Суттєво, що в пісні як специфічному відображенні жанрового початку кантиленності є і особливий момент, пов'язаний з вокальним мистецтвом в цілому. Виконавець (вокаліст) пісні, яка є, по суті, завжди мініатюрою, прагне показати красу свого голосу, виявити через неї інтонаційний контекст твору, створеного композитором на той чи інший поетичний текст.

Пісня як музично-жанровий феномен, який виступає в різних жанрово-смыслових варіантах, містить, таким чином, низку константних ознак.

Серед них:

- акцент на кантиленності як головному для пісні жанрово-стилістичному початку;
- пріоритет мелодійного початку над метризованою ритмікою, що не виключає широкої сфери побутування танцювальних пісень;
- приналежність до певного національно-специфічного стилю співу – слов'янському в широкому розумінні;
- помітність і узагальненість мелодико-кантиленних і ритмоформульних інтонацій, що становлять лексичний фонд пісень у будь-якому їх різновиді – від ліричних до ритмізованих естрадно-масових;
- виділення фігури співака-соліста, який у пісні репрезентує самого себе, ресурси свого голосу, не підлаштовуючись спеціально під образи,

наприклад, тих же оперних персонажів; особливий тип музичної структури, яка визначається як куплетно-строфічна форма.

Джерела

1. Антоненць О. А. Еволюція салонної музики в європейській культурі : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 – муз. мистецтво / О. А. Антоненць ; Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. – Харків, 2006. – 20 с.
2. Булат Т. П. Український романс / Т. П. Булат. – Київ : Наук. думка, 1999. – 320 с.
3. Бобул І. Провідні тенденції жанрової стратифікації українського вокально-естрадного виконавства // Музичне мистецтво і культура: Науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової: зб. наук. статей / гол. ред. О.В. Сокол. Одеса: Астропринт, 2016. Вип. 23. С. 58–68.
4. Бобул І. Сильова адаптація жарової форми шлягеру в творчості українських естрадних співаків // European Applied Sciences: [Wissenschaftliche Zeitschrift / Redaktionskollegium Prof. Dr. phil. Lutz Schumacher, Prof. Dr.-Ing. Johannes Pinnekamp und and.]. Stuttgart, Germany. 2017. P. 55–58.

УДК 781.66:94(477)

Кривонос Олена Вікторівна,
Рівненська дитяча музична школа № 1
ім. М.В.Лисенка
м. Рівне, Україна

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ

Сучасні виклики і трансформації в системі мистецької освіти спонукають до оновлення методичних підходів щодо підготовки піаністів-виконавців в аспекті концертмейстерської діяльності.

У цьому аспекті цікавим і мало дослідженим видається питання про історію становлення концертмейстерської діяльності в Україні, вивчення якого і обумовлює актуальність теми даної методичної роботи.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>